

نقش عناصر طبیعی در کیفیت منظر شهری طبیعی

(نمونه موردی: محله فرهنگیان شهر کرمان)

یلدا شکرافشان^۱

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمان، yaldashekarafshan@yahoo.com

:

چکیده

یکی از اصول مهم در توسعه و مدیریت کیفیت پایدار منظر شهری طبیعی، توجه به بهبود و خلق عناصر طبیعی با چشم اندازهای مناسب است که با معیارهای منظر شهری و بهره وری تفرج شهری تطابق داشته باشد. با توجه به این که منظر به داده‌های محسوس جهان اطراف ما خلاصه نمی‌شود، بلکه پیوسته در ارتباط با ذهنیت ناظر تشخیص می‌یابد؛ ذهنیتی که بیش از یک نگاه بصری معمولی است. ارزش زیباشناسانه محیط‌های طبیعی در منظر شهری معمولاً کمتر مورد توجه قرار گرفته است. شهرهای برخوردار از عناصر طبیعی مطلوب قادرند تا با ارتقای سلیقه هنری شهروندان موجبات ارتقای تصویر ذهنی جامعه از محیط شهری را پدید آورند. ما با نگرستن به عناصر طبیعی پیرامونی در شهر، برداشتی هر چند کلی از شهر در ذهنمان نقش می‌بندد و در حافظه مان ثبت می‌گردد. در این مقاله سعی بر آن است تا عناصر طبیعی تعریف شوند و نقش آن‌ها در کیفیت منظر شهری طبیعی نشان داده شود؛ در ادامه سعی بر این می‌باشد تا این عناصر را در محله فرهنگیان شهر کرمان نشان دهیم. روش تحقیق مقاله حاضر از نوع کیفی و هدف کاربردی و از حیث ماهیت و روش توصیفی-تحلیلی است که با استفاده از مشاهدات میدانی و جمع‌آوری اطلاعات به بررسی ویژگی‌های عناصر طبیعی موثر بر کیفیت منظر شهری طبیعی در فضاهای جمعی و به خصوص در محله فرهنگیان شهر کرمان پرداخته شده است. نتایج به دست آمده از هریک از شاخص‌های تحقیق در زمره خیلی متوسط و زیاد قرار می‌گیرد و این بدان معناست که شاخص‌های منظر شهری طبیعی در محله فرهنگیان وجود دارند.

واژه‌های کلیدی: عناصر طبیعی، کیفیت، منظر طبیعی، محله فرهنگیان، شهر کرمان

۱- مقدمه

منظر به داده‌های محسوس جهان اطراف ما خلاصه نمی‌شود، بلکه پیوسته در ارتباط با ذهنیت ناظر تشخیص می‌یابد؛ ذهنیتی که بیش از یک نگاه بصری معمولی است. بدین ترتیب منظر شهری در آغاز امری عینی است که بواسطه کیفیت ظهور عوامل فیزیکی محیط موجودیت می‌یابد، اما به تدریج و بواسطه حضور در شرایط تاریخی و تکرار شدن در مقابل گروه انسان‌های ادراک‌کننده آن، واجد نوعی وجود ذهنی گشته و به عنصر مشترک پیوند دهنده افراد جامعه بدل می‌گردد. منظر در این حالت موجودی عینی - ذهنی است.

از این رو بررسی موضوع منظر شهری اقدامی دو بعدی به شمار می‌رود: از یک سو به مولفه‌های محسوس (و عمدتاً بصری) سازنده فضا می‌پردازد و از سوی دیگر به شرایط ذهنی شامل ابعاد تاریخی، خاطره‌ای هویتی و امثال آن‌ها نظر می‌کند که این اقدامات منظر شهری را ناظر بر سه هدف مستقل و جداگانه زیبایی‌شناسی، هویتی و عملکردی می‌نماید (منصوری، ۱۳۸۳).